

La màgia de la pilota de sorra

RAMON BALIUS I JULI

Tots, quan érem petits, hem jugat amb la sorra de la platja i hem realitzat amb ella elementals construccions, moltes vegades ajudats per motlles de diferents tipus. Ja grans, sempre ens agradava col·laborar amb la canalla en aquests jocs. Era un entreteniment molt agradable, que ens permetia passar el temps intentant que una muntanya de sorra es convertís en quelcom concret que il·lusionava els nens i, perquè no, també els adults. Encara que popularment es fan les construccions per diversió, cada vegada és més freqüent que hi hagi realitzacions que son veritables obres d'art.

Històricament sembla lògic que els arquitectes egipcis, que tenien a mà la matèria prima, utilitzessin la sorra per efectuar models a escala de les piràmides. Ara bé, els més antics documents gràfics daten de principis del segle XX als Estats Units. Estava naixent la publicitat, i es considerava que la sorra de les platges era una excel·lent mitjà d'expressió per a la plasmació de grans rètols. A poc a poc en aquests anuncis si afegiren figures cada cop més sofisticades. Actualment les escultures de sorra es poden veure per tot el món. Cada vegada són més els artistes especialitzats en aquestes obres plasmades sobre suports de sorra, que obtenen figures invertebrants i edificacions vertiginoses. Els concursos i exposicions s'inventaren cap els anys vuitanta a Califòrnia i en els

noranta van expandir-se per Europa i Àsia.

Les escultures de sorra estan formades per sorra i aigua. Aquesta sorra pot tenir diferents orígens: del mar, del riu, d'una pedrera, i fins i tot algun cop es treballa amb sorra tractada (sorra silicada). Per construir peces petites pot utilitzar-se sorra comú, però per realitzar una peça de més dimensions es necessita un tipus especial de sorra. Els grans de la sorra comuna de platja tenen una forma ovalada, mentre que els de l'especial son de forma cúbica, la qual cosa proporciona una millor superfície d'adhesió. No es estrany que pels concursos s'importi sorra; com sabem va ocórrer a Brighton, on la sorra es va portar d'Holanda. Un cop acabada l'obra pot ruixar-se amb aigua mesclada amb un pegament, com la cola de fuster. Una obra de sorra pot restar sencera alguns anys perquè són resistents al vent, el seu pitjor enemic, la pluja i la neu.

És fonamental preparar la sorra humida compactant-la de forma intensa, sempre de dalt a baix, amb l'ajuda d'una pala de fusta en forma de mitja lluna. Tot seguit es realitzarà un esbós del projecte escultòric i després s'esculpiran tots els elements de l'obra. Les eines fonamentals no son específiques; poden utilitzar-se paletes metàl·liques de la construcció i de guixaire, estris de fusta com depressors de llengua i culleres de dife-

Figura 1

Figura 4

Figura 2

Figura 5

Figura 3

Figura 6

rents mides i materials. L'ús de brotxes i pinzells proporciona suavitat a les superfícies de les escultures. No ha d'oblidar-se la importància de les mans, i especial-

ment dels dits, a l'hora de modelar els més petits detalls.

Actualment són moltíssims els concursos d'escultures de sorra convocats

arreu del món. A títol informatiu citarem els països i els llocs geogràfics dels esdeveniments més importants. Alemanya (Berlín i Travemünde), Bèlgica

Figura 7

Figura 8

(Bruges), Canadà (Lac Beauchamo Park i Harrison Hot Springs), Estats Units (Savanna, Long Beach Sea Festival), Holanda (Scheveningen), Irlanda (Dublin), Israel (Haifa), Japó (Fukuoka), Rússia (Sant Petersburg i Moscou) i Xina (Zhousan i Luliang). A Espanya estan consolidats els concursos de Vinaròs, Valladolid i Las Palmas de Gran Canària. Hem de destacar la presència en aquestes organitzacions de dos escultors sobre sorra, Montserrat Cuesta i Sergi Ramírez, d'Ulldecona; formen un conjunt conegut com "Arenas Posibles", i són veritables professionals de l'escultura i de l'organització de festivals internacionals. Cada any realitzen, per Nadal, pessebres de sorra en les poblacions que ho sol·licitin. A Catalunya és poc conegut l'art sobre sorra, encara que des de fa 7 anys els Castellers de Barcelona promouen un concurs anual de "Castells de Sorra" a la platja de Nova Icària. Molts d'aquests festivals, que són artísticament magnífics, signifiquen actes multitudi-

naris d'indubtable interès nacional i turístic.

Volem fer especial esment del festival d'escultura de sorra que s'organitza anualment a Berlín des de 2003, anomenat Sandsation International Sand Sculpture. L'any 2006 es va celebrar a Alemanya la Copa del Món de Futbol. Per aquest motiu el festival d'aquell any es va dedicar a la màgia de la pilota. Van ser convidats a participar-hi els 35 millors escultors del món d'aquesta veritable especialitat artística. Els artistes van treballar en un espai de 8.000 metres quadrats, sota la direcció artística de Martin Tulinius de Copenhaguen. La mostra va inaugurar-se el 16 de juny, encara que els escultors van començar la tasca uns dies abans. D'aquesta manera el públic va poder veure com feien la feina. El 29 de juliol va clausurar-se la Sandstation. Es van realitzar un total de 20 obres individuals i una enorme escultura central de més de 8 m d'alçada. En aquesta construcció, culminada per

la reproducció de la Copa del Món, hi varen col·laborar la totalitat dels artistes (figs. 5 i 6). La majoria d'escultures estaven inspirades en la fascinació per la pilota. Entre els convidats destacava Sudarsan Pattnalk, de l'Índia, director d'una Acadèmia a Puri, estat d'Orissa, dedicada a la sorra i guanyador de la Sandsation de 2005. També va participar l'italià Gianni Schiumarini, arquitecte de Bolònia, autor d'una tesi doctoral sobre arquitectura de sorra i creador d'obres que mostraven una certa comicitat. Van ser invitats dos artistes holandesos, Kilian i Damian van der Velde, que sens dubte són la parella de bessons escultors sobre sorra amb més talent del planeta. Johannes Weckl, Lena Tempich i Ulrich Baentsch foren els primers alemanys en crear escultures en solitari. El guanyador de la Sandsation de 2006 va ser l'esmentat italià Gianni Schiumarini, amb una obra futbolística bonica, encara que grotesca (figs. 11 i 12).

Figura 9

Figura 10

Figura 11

Figura 12

És una llàstima que en els fantàstics quilòmetres de platges catalanes no hi tingui

cabuda un festival internacional d'art en la sorra. Sens dubte en un país com Catalunya,

que estima l'art, un esdeveniment d'aquesta categoria tindria un important ressò.

Bibliografia general

http://en.wikipedia.org/wiki/Castillo_de_arena
www.viajeros.com/articulo662.html
www.sergiramirez.com
www.arenasposibles.com

www.benjaminprobanza.com
www.sandsation.de
www.kombai.telecinco.es
www.longbeachseafestival.com/sandcastle.htm